

Megjelen minden második napon
kedd, csütörtök és szombat este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Apró hirdetéseknek minden garmond szó
4 fill., vastagabb betűkkel 8 fill.

Nyilttérben minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ifj. Meczner Gyula
főszerkesztő.

Bíró Pál
felelős szerkesztő.

dr. Hám Sándor
főmunkatárs.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 korona, félévre 6 kor-
nyedévre 3 kor.
— Egyes szám ára 8 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknek minden szó után
2 fill. Petit betűnél nagyobb, avagy disz-
betűkkel, vagy kerettel ellátott hirdetések
terméérték szerint egy négyszög centim.
után 6 fill. — Állandó hirdetéseknek ár-
kedvezmény.

Halász Ferenc könyve és Zemplénumegye.

Sátoralja-Ujhely, jun. 3.

Halász Ferenc könyve az állami népoktatás-ról nagy lelkesedést keltett, fenomenális hatást ért el — a sajtóban. A sajtóban, mondom. Mert minálunk az már úgy szokott lenni, hogy az újságok az érdeemes magyar könyvről a méltánylás legszébb hangján megemlékeznek, — a közönség pedig (vegyük a legjobb esetet) elolvassa a szép és izletes cikkeket és ezzel punktum. A méltánylott könyvet alig akad, aki elolvassa.

Pedig például a Halász Ferenc könyvét el kéne minden magyar embernek olvasni. Mert azok az adatok, rideg számok, átszűrve a kritika szitáján, minden magyar ember szívét megmardosnák, tetemre hínák a lelkiismeretet annak tudatára, hogy a nemzeti oktatás, a magyarság ügye a sok lelkes katona: tanító buzgó fáradozása dacára nem tudta még azt a helyet kivívni, amelyet más népnél, más nemzetnél elért.

A számok beszélnek. Mint száraz adatot olvashatjuk Halász Ferenc könyvéből, hogy közvetlen a székes főváros környékén levő járáások egyikében 41 ezer lakos közül össze-vissza 12 ezer beszéli a honi nyelvet, másikában 39 ezer lakos közül mindössze 10 ezer a magyarok száma s így tovább; ugyancsak a főváros környékén elszomorítóan csekély arányban tudják a magyar nyelvet.

Ez így van az ország szíve körül! Hát a perifériákról mit szólnunk?! Semmit, jobb lesz, hanem a beszéd helyett keseregjünk a nemzeti öntudat gyengeségéről, a hosszú ideig tartó, a nemzetet sorvasztó indolenciáról!

Midőn a törvény a magyar nyelvet az egész országban hivatalos nyelvvé tette s kötelezővé tevén az összes iskolákban a magyar nyelv tanítását, kimondotta, hogy a hon mindegyik fiának kötelessége megtanulni magyarul.

E kérdés körül hatalmas mozgalom indult meg akkoriban az országban, a különféle tanügyi lapokban jeles tanférfiak több módot ajánlottak, melyeknek segítségével elérhető legyen az, hogy egy-két évtized lefolyása alatt a haza összes fiai tudjanak magyarul.

Halász Ferenc könyvének adatai száz Demosthenesnél fényesebben bizonyítják, hogy minden terv, okoskodás füstbe ment, az igazán magyar Magyarország manapság is az, ami volt évtizedekkel eze-

lőtt: a szívek mélyén fekvő vágy, az ajkakon élő forró óhajtatás!

De nem célom nekem Halász jeles könyvével egészében és részletesen foglalkozni és azt méltatni. Megtették ezt már helyes irányban a fővárosi lapok.

Én csak a Halász könyvének azon részét akarom érinteni, mely minket, zemplénumegyei érdekel, a mely rész Zemplénumegyre vonatkozik.

Jól eső érzéssel olvasom, hogy Halász könyve is megerősíti azt az immár köztudatba ment tényt, hogy a felvidéki tanítók eme fontos nemzeti helyeken hivatásuknak lelkiismeretes öntudatoságával, becsülettel végzik dolgukat, sok helyen bámulatos eredményeket érve el. „A Zemplénumegyeben levő állami iskolák kül- és beléletének színvonala — írja Halász — a többi jellegű iskolák színvonalán általánosságban felette áll.” (De csak is általánosságban legyen mondva! Mert vannak megyénkben felekezeti népiskolák, melyek az állami iskoláknál semmivel sem alacsonyabb nivón állnak.) „A nemzeti közsegekben elhelyezett állami iskolák a beszéd és szellem terjesztésével mindenütt oly szép sikerrel töltik be nemzeti hivatásukat, hogy a reájuk fordított költség nemcsak hogy kárba nem vész, hanem pár hely kivételével mindenütt gazdagon meghozza gyümölcsét, mert az iskolák felsőbb osztályából kikerült növendékek a magyar nyelvet mind elsajátítják.”

A jelentésnek ennél a részénél álljunk meg egy kissé.

Áll az, hogy fontos missziót teljesítenek az iskolák a nemzeti vidékeken és a tót fiúk, míg az iskola padjait nyomják, a magyar szót használják, és mire kikerülnek az iskolából, többnyire elég jól beszélnek magyarul. Ez mind igaz. De a jelentésnek az a része, hogy az iskolákra fordított költség mindenütt „gazdagon meghozza gyümölcsét” — sajnos nem áll! Miért van az, hogy a tót gyerek, dacára annak, hogy a magyar nyelv tudásával hagyja el az iskolát, mikor a király katonájának felcsapandó sorozásra jön, alig töri a magyar nyelvet, a legtöbb egy szót se tud magyarul, nagy szívbeli keserveit pedig dehogy fejezi ki magyar nótákban! Az okra könnyen lehet rájönni. A tót gyerek, akinek szája csak nehezen rágták be honi nyelvünket, mikor átlépi az iskola küszöbét, vagyis mikor már „végzett!”, a magyar nyelvet otthagya bent az iskolában, ahonnan kapta. Társalkodási nyelve a tót lesz, környezetében csak a tót nyelv

járja. Szóval a hűtelen elhagyja a magyar nyelvet. De tessék elhinni, — ő a kisebbik bűnös. Mert természetesen, hogy az a tót gyerek, akinek a dajkáló nótája is tót volt, a lelkében hordja már a tót nyelvhez való rakaszkodás szikráját, mely végképen talán sohasem alszik ki. Az iskola megtanítja a magyarra, e nyelv bűbajos varázsa kezdi vele elfeledtetni a régit, de később, mikor az iskola kényszerítő hatása alól kivonja magát, megint tótul beszél.

Hát hogyne, mikor a „pani hrozyeni“-k is tótul szólnak hozzá, hát miért is hagyná el a tót nyelvet, mikor a pap, a jegyző, postamester, szolgál- és főszolgabíró is a tót nyelvet használja a vele való beszélgetéskor. Ime, ezek a nagyobbik bűnösök. Abban gyökeredik a baj nagyobbik oka, hogy azok, akik a néppel érintkeznek, nem beszélnek vele magyarul, hanem tudja isten miért, meggondolatlan könnyelműséggel az iskola magyarosító hatását megbénítják, — éppen ők, a magyar tisztviselők, a falu magyar intelligenciája azzal, hogy az iskolából kikerült, addig a magyar nyelvet beszélő és azt megkedvelni kezdő tót gyerekeknek megadják az utat, amelyen az egyedül üdvözítő tót beszéddel tovább lehet haladni. . . .

Természetesen nem mindenütt van ez így, de annyi bizonyos, hogy a legtöbb helyen ily viszonyok uralkodnak.

Ugyane kérdésben, mint konkrét példát beszélte el nekem egy alkalommal megyénk volt kir. tanfelügyelője, Nemes Lajos ez alábbi esetet, annak a bizonyítására, hogy a magyarság ügyében a tót néppel érintkezőknek mily fontos, nagyhatású befolyása van. Egy igazi magyar érzésű földesúr földbirtokot vett itt a felvidéken. Szomoruan tapasztalta, hogy az utolsó kapástól fel az ispánig mindenki tótul beszél. És az önértetes magyar ur tudatára adta tehát mindenkinek, hogy ő vele csak magyarul lehet beszélni, és a ki vele beszél, attól szigorúan megköveteli, hogy másokkal is magyarul nyelven érintkezzen. Ez a mód nem tévesztette el hatását: a derék úr alig néhány év alatt oly csudás gyorsasággal átgyurta az illető község lőt szellemét, annyira megmagyarosította a községet, hogy szinte hihetetlen!

Ily nemes törekvésekkel, a hazafias érületnek ily acélerősségű akarataival célt lehet érni. Ha mindazok, a kik a tót néppel érintkeznek, ehhez hasonló önértettel, a nemzeti eszme teljes tudatában ily lángoló szeretettel állanak a nemzeti nyelv, a magyarság szolgálá-

tába és követelnék, kényszeritenék a tót népet a magyar szóra és ha a tanítók testet adnának közoktatásiügyi miniszterünk új, szép eszméjének az ifjúsági egyesületek megalakításával, egészen más eredményeket érnenk el, mint aminőket Halász Ferenc könyvének szomorú adatai mutatnak.

Vajha mindenki, akinek módjában áll, követné a fent említett nemes példát és hazafias buzgósággal támogatná a nemzeti vidékek magyar iskoláinak magasabb munkásságát: magyarrá tenni Magyarországot, hogy az egész magyar hon a nyelvvel éljen, hogy széles ez országban a magyar szellem diadalmaskodjék, a nemzeti érzés zománcától ragyogva!

Ha a néppel érintkező hivatalos és nem hivatalos magyar intelligencia felfogja fent említett hivatásának fontosságát, csak akkor fog a mostani szomorú helyzet megváltozni és csakis akkor lesz Halász Ferenc korszakot alkotó könyve azon paszszusának valóban igaza, hogy a nemzeti vidékeken felállított iskolákra fordított költség gazdagon meghozza gyümölcsét!

Knopfler Sándor.

— június 3.

A helynevek ügye. Az 1898. IV. t. c. tudvalevőleg kimondja a helynevek ügyének országos rendezését. E célból országos bizottság küldetett ki, mely a helynevek ügyének rendezését vármegyei szinten eszközölte. A bizottság eddig már 10 vármegyre nézve teljesen elkészült munkálataival, ezek közt van Zemplénumegye is, de ezek eredményét csak akkor teszik közé nyilvánosan, ha a munkálattal teljesen elkészülnek.

Zemplénumegye a kivándorlási kongresszuson. Az elmúlt szombaton és vasárnapon tartott felvidéki kivándorlási kongresszus összehozta Miskolcra az ország legnevesebb közigazgatásának és politikusainak nagy sokaságát. Az országos lapok elég részletekkel közlik az eseményeket, annak egyes tüneteivel tudósítók értesítése nyomán majd mi is foglalkozni fogunk. A kongresszuson a zempléni orsz. képviselők közül jelen voltak: *Andrássy Sándor* gróf ugyismint a gazd. egyesület elnöke és *Dókus Ernő* ugy is mint a gazd. egyesület választmányi tagja. Zemplénumegye Gazdasági Egyesülete részéről ott voltak még a kongresszuson *Sennyey Miklós* báró, *Dókus Gyula*, *Láczay Szabó László* és *Berzeviczy Béla* egyll. titkár. *Bernáth Béla* orsz. képviselő és *Nemthy József* egyll. alelnök ugyanez időben szombaton a Hegyalját meglátogató angol gazdák fogadásával voltak elfoglalva, amelyről mai számunk más helyen közlünk tudósítást. *Andrássy Sándor* gróf ez ügyben szombaton szintén Tarcalon járt, reggel automobilon érkezett meg Velejtéről, hogy az angolok méltó fogadását és megvendége-

lését előkészítse, innen azután még délelőtt tovább ment automobilon Miskolcra, ahová szombaton délben érkezett meg.

Kulturánk ünnepe.

junius 3.

Sátoraljujhely város tegnap óta ünnepet ül. Az igazi nemzeti ünnepelés forrásából sarjadtó magasztos ünnepet: a kulturánk ünnepét. Büszke önérettel néztük az elmúlt esztendőben miképp emelkedik ének mind-ig magasabban a Petőfi és Andrassy utcák sarkán az a diszes palota, amely a kulturánk egyik kienes tárházává, a magyar nyelv, a nemzeti szellem és művelődés istápolására emeltetik. Ezt a palotát a sátoraljujhelyi polgári fiu és leányiskola palotáját jött hoz- zánk átvenni a magyar állam részére, kulturminisztere képviselőjében Ha- lász Ferenc miniszteri osztálytanácsos.

Tegnap reggel óta ez alkalomból zászlódiszben pompáznak a város köz- épületei, az iskolák és a magánházak sorai. Délben diszes kocsisor vonult ki a miniszteri osztálytanácsos foga- dására.

Aminiszter képviselője, Halász Ferenc, Ujváry Béla kir. tanácsos, a Néptanító Lapja felelős szerkesztője ki- séretében és Beregszász István tan- felügyelővel, aki a vármegye határho- másáig elibök utazott, tegnap délben a 12 óra 45 p.-kor Budapestről jövő gyors- vonattal érkeztek meg a sátoraljuj- helyi pályaudvarra. Fogadásukra a vasuti állomáson megjelentek Dókus Gyula elnökkel az iskolai gondnok- ság tagjai, Székely Elek polgármes- ter, a városi tanács s a képviselőtes- tület több tagja, a polgári, állami va- lamint az összes felekezeti iskolák tanítói és tanítónői testületileg, to- vábbá Fejes István ev. ref. lelkész, dr. Hám Sándor főgimn. tanár, a Zemplén főmunkatársa, Talapkovics Vazul pénzügyigazgató, Hönisch Dezső kir. főmérnök, Staut József főispáni titkár s még számosan mások.

A vonat megérkezésekor az elő- soroltak az elsőosztályú váróteremben gyülekeztek. A miniszter képviselőjét itt üdvözlötte szép meleg szavakkal Székely polgármester, mire Halász szives hangon mondott köszönetet az üdvözlésért és szép fogadtatásért. A polgármester ezután bemutatta a fo- gadásra megjelent urakat, aminek megtörténte után mindnyájan kocsikra ülve a városba hajtottak.

Hadik Béla gróf főispán Halász tiszteletére délután fél 2 órakor a vár- megyeháza kistermében ebédet adott, melyre hivatalosak voltak és résztvettek Halász Ferenc osztálytanácsos, Ujváry Béla a Néptanító Lapjának felelős szerkesztője, Matolai Etele alispán, Dókus Gyula főjegyző, id. Meczner Gyula, Meczner Béla, Székely Elek polgármester, Beregszász István, Kovács Endre főg. igazgató, Katinszky Géza, Miklós István, Fejes István, Korbély Géza, dr. Rosenthal Sándor, dr. Csöke József, Horváth Sándor kegyesrendi házfőnök, Vágó Gyula áll. el. isk. igazgató, Staut József min. segédtitkár. Az ebédén a főispán igen szép beszédben üdvözlötte Ha- lász Ferencet a miniszter képviselőjét, ugyanis mint a kultúra nemes előhar- cosát, ki legutóbb is országos feltűnést keltő könyvével megmutatta a helyes utat a magyar nemzeti állam kiépíté- séhez és megszilárdításához. Halász Ferenc halásan emlékezett meg a szép fogadtatásról s a főispánnak vendég- szeretetéért, aki nagy tehetségével a vármegye kulturmisszióját oly haza- fiasan nemes irányban vezeti, köszö- netet mondott. A pompás fogásokból álló ebéd a legjobb hangulatban a késő délutáni órákig eltartott.

Délután a miniszter küldöttje a polgármester kíséretében látogatáso- kat tett.

Este a polgármester adott vacso-

rát a miniszteri kiküldött tiszteletére, amelyen jelen voltak a miniszteri osz- tálytanácsoson kívül Ujváry Béla kir- tan., a Néptanító Lapjának felelős szerkesztője, Matolai Etele alispán, Dókus Gyula főjegyző, id. Meczner Gyula, Miklós István gk. esperes, Fejes István ev. ref. lelkész, Korbélyi Géza ág. ev. lelkész, Horváth Sándor k. r. házfőnök, Kovács Endre főgimn. igazgató, Beregszász István kir. tan- felügyelő, Staut József főisp. titkár, Hönisch Dezső, kir. főmérnök, Dongó Gy. Géza vm. főszámvevő, Vágó Gyula áll. el. isk. igazgató, Szepes Arnold dr. v. főorvos, Schmidt Lajos rendőr- kapitány. Az éjféle nyuló hangulatos vacsorán szép felköszöntőkben termé- szetesen nem volt hiány s kedves meglepetésül szolgált a sikerült sze- renád, amit a vacsora ideje alatt Vágó Gyula a vasuti daloskörrel és zenekar- ral Halász tiszteletére oly szépen ren- dezett.

Ma délelőtt volt az iskolát fel- avató ünnepély és bankett, délben este pedig a színházban diszeloadás lesz. Ezekről szóló tudósításunkat kö- vetkező számunk közli.

VÁRMEGYE ÉS VÁROS.

(Vármegyei alapok járandósá- gai. A vármegye központi alapjait az 1902. évben közmívelődési 1%-os, fizetésemelési 2%-os, központi sorozási 1/4%-os, végre közközházépítési 1%-os pótdó adó címén megillető községi járandóságokról szóló kiszámítások el- készülvén, intézkedett az alispán, hogy e járandóságokról szóló kimutatásokat közöljék a községek előljárósaival a szolgabírák s egyszersmind intéz- kedjenek is a járandóságok sürgős behajtásáról, mert a központi alapokra háramló fizetnivalók halasztást nem tűrnek. — Az 1902. évi 2005,538 K. állami adóalapon a vármegye 451 községére kivetett szóban levő pótd- adók összege: 85,237 K. 23 f.

(A törvényhatósági utadók 1901. és 1902. évi kulesának percentjét máig sem alapítván meg a kereskedelem- ügyi kir. miniszter intézkedett az alispán, hogy ideiglenesen az 1902. évben is 6%-el szedessenek az utadók, mint szedettek 1901-ben is. Ha a miniszter 8%-al alapítaná meg az adókulesot: akkor az 1902. évi utadó mintegy 6%-al az 1901-re már kivet- tetett, 10%-al fog végképp kirovatni a községre.

(A város közgyűléséről szóló részletesebb és kimerítőbb tudósítá- sunkat e héten közöljük.

HIREK.

Angol vendégeink a Hegyalján.

— Saját tudósítónktól. —

Lapunk előző számában kime- ritő tudósítást közöltünk már arról, mily impozáns módon és lelkes ér- deklődéssel érkezett meg pénteken este Szerencsre, a Hegyalja látogatá- sára, a világ egyik leghatalmasabb gaz- dasági nagyhatalmasságának diszes társasága. A szombaton reggel kez- dődő kirándulás délelőtti utjáról re- ferálván, tudósítónk folytatólagosan a következőket közli lapunkkal:

London környékének és Essex- grófságnak mezőgazdái tanulmányu- kat méltóan befejezték Tokaj-Hegy- aljánk meglátogatásával. Beutaztak hegyvidékünk déli részét, látták azt az óriási területet Tokajtól—Tarezal és Mád érintésével Tállyáig, amely megtermi páratlan zamatu borainkat.

Bemutattuk borainkat hegyljai pincéink mélyében. — Látták a pin- céket is vendégeink, látták, mily he- lyesekben fekszenek milliókat érő és páratlan kincseink. Bemutattunk mindent és tetszést aratott minden.

A tarezali Király-szöllőben elköl- tött pompás ebéd után Bernáth Béla

orszgy. képviselő vezetése mellett a község uri fogatain a hegyvidék meglátogatására indult a 45 angolból megtekintésére: Szilassy Zoltán és a rendezőség: Szilassy Zoltán O. M. G. E. kiküldöttje, György Endre a miniszterium kiküldöttje és Goóger László miniszteri titkárból álló társaság.

Elmentek Tokajba, onnan Ke- reszturon át Mádra. Mádron fogadta őket a Zemplénmegyei Gazdasági Egyesület küldöttsége, megvárva az ér- kezőket, Borsay Miklós vendégszerető házában. — Nemthy József szép be- szédben üdvözlötte a vendégeket, amit Szilassy Zoltán tolmácsolása után, az angolok vezető-elnöke Mr. Fitch kö- szönt meg angolos rövidséggel.

A küldöttséggel megszáporodott társaságot 30 fogat vitte Tállyára, ahol a község ház feldiszített s e célra berendezett szobái várták vendége- inket.

Az első szobában zöldfüzés emel- vényen voltak félkörben kiállítva a pompásnál-pompásabb borok a Hegy- alja egész vidékéről 1780-iki év ter- mésétől az utolsó 1901. évi termésig. Itt a kóstoló ideje alatt, mintegy más- fél órán át az elragadtatás kifejezé- seivel nyilatkoztak a Hegyalja kin- cses termékeiről.

Közben ellátogattak Bernáth Béla és dr. Szabó Gyula mintapincébe, hogy hordókban is lássák a pincékben és sajnos csak a pincékben folyó aranyat.

Hét órakor vette kezdetét az utá- nozhatatlan magyar vendégszeretet hangulatával az estebéd.

Majlott György báróné Évva Lajosné és özv. Boeskey Ignácné az érdem, hogy oly fényes és remekül sikerült kitűnő eledellel szerviroz- zott estebéddel vendégelte meg Tállya községe kedves látogatóinkat.

Ide iktatjuk névsorát azoknak a kedves uriaszonyoknak és leányok- nak, akik az estebéd fényének emel- lésére és a szíveslátás fokozására ma- guk kinálták asztalonként szétosztva a 150 tagból álló vendégsereget.

E diszes magyar hölgytársaság asszonyai: Évva Lajosné, Dorozsnyák Gyuláné, György Istvánné, Fidler Sán- dorné, Poffory Tivadarné, Lipóczy Norbertné, — A leányok pedig: Évva Irén és Margit, Szilva Mariska, Kovács Juliska és Bözsike, György Vilma, Bényey Juliska, Takács Hermin, Pekk Mariska, Dorozsnyák Ilonka, Bau- mann Lujza, Cseskovics Málka, Kriz- ner Gizike.

Természetes hogy e jókedvű, lelkes és derék magyar lakoma során idegen vendégeink üdvözlésére elmaradha- tatlan volt a felköszöntő. Az első Bernáth Béla mondotta. Az angol alkotmányának a magyarral hasonlósá- gát domborította ki. Ekesszólása ma- gával ragadta a hallgatóságot s lelkes meg-megújuló tetszésnyilvánítás kisé- retében végeztül angol szavakkal él- tette az angolokat. Utána György Endre emelkedett szólásra és mint az angolok egyik kalauza a szőlősgaz- dákra emelte poharát. Mr. Fitch az angolok vezére szolt ezután s üdvö- zölte a hölgyeket, Bernáth Bélát és dr. Szabó Gyulát. Éltette őket, akik ezt a kedves napot nekik megszerezték.

Ezután jött magyar ajakról az első angol szónoklat. Matolai Etele alispán, szólalt meg az angolok anya- nyelvén. A nagyhatalos felköszöntőt az- zal kezdte alispánunk, hogy bocsánatot kér, mivel nem tud egész jól angolul, de ezt a kis nehézségét leküzdí, mert nemzeti nyelvükön kívánja üdvözlölni a kedves vendégeket. Ugymond: Nem- csak gazdasági, társadalmi és állami szempontból, de politikai szempontból is kedves és fontos az ő látogatásuk, mert Magyarországot Európa nyugoti államaiban alig ösmerik, Ausztria gyar- matának vagy részének tekintik, holott mi Ausztriától különálló alkotmányos ország vagyunk; mely képes volt alkotmányát mint ő (az angolok) fenntartani. A mit most ő (angolok) sa- ját fülükkel hallanak és saját szemük- kel látnak, tapasztalnak, reméljük és kérjük is, felvilágosítsák erről otthon

honfitársaikat. Ide jöttek gazdasági tanulmányuttra hozzánk a mi me- gyénkbe, megnézték szőlőművelésün- ket, borainkat, a mire mi büszkék vagyunk. (Lelkes éljenzés és taps.) En nem vagyok szőlőművelő, tehát barátaim tolmácsa lehetek csakis, a mikor velők együtt kívánom: Isten éltesse vendégeinket. Az utolsó sza- vakat magyarul is ismételte de ez az ismétlés már a zajos lelkesedés árjá- val olvadt egybe.

A lelkes felköszöntő után Craw- ford jelenlevő hölgyekért, Isépy István Tállya közönségéért; György Endre az angol hölgyekért üritette poharát. Azonnal erre felállott Mr. Macandriew és egy igen kedélyes felköszöntőt mondott. Azzal kezdte, hogy az elébb az angol hölgyeket hallotta felköszönteni, ezt ő igen kö- szöni, mert ő 6 leány apja és még több leány-unoka nagyapja lévén sok hölgy nevében mondhat érdekből és szívből jövő köszönetet.

De kijelentheti határozottan, hogy dacára a legfinomabb boroknak, töb- bet érnek azoknál a kiállított höl- gyek, mert a Cityben 10,000 angol hölgy közül kiválasztott 3 tucat sem érne fel ezzel a pár uri nővel, a kik az estét beragyogtatják. Elteti a ma- gyar hölgyeket.

Szilassy Zoltán szavait, ki e be- szédet tolmácsolta szünni nem akaró derültég és taps kísérte.

Ez a csattanós, szellemes point be is fejezte a toaszok sorát s a vig koccintgatást felváltotta a cigányzene a melynek hangjaira az angol fiatal- ság megkezdte a csárdást s utánna folytatta a táncot keringővel.

Kilenc óra után köszönetüket és tetszésüket nyilvánították még utól- jára, ezután barátságos és szíveslyes kézzszerítés, egy utolsó pohár, égő gyertyákkal egy kis jószívű magyar mucsai illumináció az udvaron a kos- esikig, amely vitte őket vissza Szer- encsre, hogy már reggel hazánk másik fenségességében a Tárában gyönyör- ködhessenek. Még egy búcsúpohár üdvözlöni fogja őket Londonban, csak- hogy ezeket maguk között fogják ösz- szekocintgatni. Ugyanis Bernáth Béla és Borsay Miklós ötletes kezdeménye- zésére a megmaradt nagyobb értékű borokat ajándékol elküldik a kiállító Londonba. Válgék egészségükre ez a jó ital s emlékezzenek szivesen reánk.

Kedves epizód volt, amikor hoz- zám jött egy angol barátunk, látva, hogy jegyzeteket készítetek lapunk ré- szére, két keze közé fogva jobbotat, igen melegen megrázta és lelkes öröm- mel üdvözlölt mint újságíró-kollegáját.

Bernáth Béla és báró Majlott György, akik lelkei a Hegyaljának, te- gyenek pedig máskor is ily nagy szol- gálatot a Hegyaljának és az ország és vidékünk mindenkor hálára lesz kö- telezve irántuk és örömmel fogja fel- jegyezni érdemeiket, mint ezt mostan is oly szivesen tesszük.

Az angolok eltávozása után reg- geli 5 óráig táncolt a szép számmal összegyűlt társaság. dr. i. t.

Finis est bello.

— junius 3.

A művelt és félművelt kontinens mind- on helyén tudják már, hogy a bír- angol háboru, — melyben a kicsiny bur nép annyi herost mutatott fel — véget ért. Consummatum est! Trans- vaal, az orange szép vidéke angol gyarmattá lesz ezentúl s uralkodni fog rajta Anglia kincscsre, prédára szomjazó molochja.

Bevégződött a harc, mely any- nyi vérbe, annyi áldozatba került s mely által egy maroknyi nép az egész művelt világ rokonszenvét vívta ki ma- gának küzdelmes harcok árán, szive vérenek feláldozásával, meghatva szent ihlettől: megvédeni családja tüzihelyét, oltalmazni elődei hagyatékát s küzdeni a legféltetebb kincserért: a szabadságért!

Mesésen gyönyörű volt a galamb küzdelme a sólyommal! Azt hittük, hogy Anglia szoldos ezrei pár hór alatt diadalmi mámorral fogják ünnepelni

a győze- tuk, hog- lelkesed- den lép- den lé- előre lá- ként ha- az ellen- guerilla- des csa- Me- bur né- kirtartó- delme- vább.

El- mit, s- de azé- nak s- lövege

gróf fő- utazott- selő az- avatás- njhely- táborn-

a vágu- tagja- délutá- hűség- Zinne- gári T- nak le-

szonöt- Károly- IX. ké- tanuló- főiskol- gízett. 24-iké-

aljuj- ban sz- ebből- egyén- Házass-

aljuj- ban a- 13-án- 13-án- vizsgá- tanuló- kezni- tóság-

mult- hut E- lánya- s a s- volt, - folyó- feltev- holtte- ment- bukk- ket v- ság- folya-

kat- iskol- mód- felel- épít- a pü- ker.

Sáto- heti- tikáj-

és tá- és E- Az- sal- Bor- töb- ség- tets- ezé- nés- gyi- a k- pel-

a győzedelmi tort s egyszerre azt látuk, hogy az erőket megszázszorozza a lelkesedés lelket erősítő lángja! Minden lépésök diadal volt; az ellen minden lépése gyalázatos vereség. De előre látható volt, hogy a Leonidásokként harcoló burokat el fogják nyomni az ellenség százazrei s végre csakugyan guerilla harcra lett az előbb még rendez csapatokkal való csatározás.

Most már elmúlt a harc... A bar nép, mely négy éven át harcolt kitartóan: megadta magát, hiszen küzdelme ugyanis hiába való lett volna tovább.

Elvégre ma nem a lelkesedés számít, s nem az igazság a győzelem, de azé, akinek páncélos vasutjai vannak s akinek több a Dum-Dum ágyulóvege...

Személyi hírek. Hadik Béla gróf főispán ma délután Badapestre utazott. — Dókus Ernő orsz. képviselő az itteni állami polgári iskola felavatási ünnepélyére ma Sátoraljúj helyre érkezett. — Surányi Győző tábornok tegnap városunkban időzött.

Esküvő. Tauber Hugó gyáros a vágyhelyi társadalom tekintélyes tagja e hó 17-ikén Sátoraljúj helyben délután fél 4 órakor esküszik örök hűséget Zinner Jolán kisasszonynak, Zinner Henrik polgártársunk, a Polgári Takarékpénztár vezérigazgatójának leányával.

Iskolatársak találkozója. Huszonöt éves találkozóra hívja fel Szalay Károly főgimnáziumi tanár (Budapest, IX. ker. Lónyai-utca 4. szám) ama tanulóitársait, kikkel a sárospataki főiskolában 1877 júniusában érettségizett. Az összejövetel napja június 24-ikén lesz Sárospatakon.

Népesedési mozgalom. Sátoraljúj helyben a múlt május hónapban született összesen 72 gyermek, ebből 12 törvénytelen. Meghalt, 50 egyén e születési többlet tehát 12. Házasságot csak 9 pár kötött.

Magánvizsgálatok. A sátoraljúj helyi román főgimnáziumban a magánvizsgálatok június hó 13-án és 14-én fognak megtartatni. 13-án az írásbeli és 15-én a szóbeli vizsgálat ejtetik meg. Minden magánuló legkésőbb 13-án reggel jelentkezni tartozik a főgimnázium igazgatóság irodájában.

Vízbe fullt gyermek. Lapunk múlt számában említettük, hogy Blahut Pál béltisztító 2 év körüli kislánya négy nap előtt hazulról eltűnt s a szülőknél az a szomorú vélelme volt, hogy a gyermek a lakásuk alatt folyó Ronyvába fulladt. Sajnos ez a feltevés beteljesült, mert a gyermek holttestére a bolgár kertészek földjei mentén a Ronyvában tulajdon atyja bukkant rá. Az egyetlen gyermeküket vesztett szülők ellen gondatlan-ság miatt a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

Iskola építés. Pichnye gör. kat hitközség régi hasznavehetetlen iskoláját lebontván, helyére egy a modern tankövetelményeknek megfelelő szép iskolát és tanítói lakást épített. Az iskolaépítési felügyeletével a püspöki hatóság Bihary Emil egy. ker. esperest bízta meg.

Állat felhajtásos heti vásár. Sátoraljúj helyben ma állatfelhajtásos heti vásárt tartottak, melynek statisztikáját jövő számunkban hozzuk.

SZÍNHÁZ.

**** Egy görbe nap.** Csicseri Bors és társa ez énekes bohózata Vasárnap és Hétfőn este került színre itt először. Az előadás elé némi várakozással néztünk mert úgy hittük, hogy a Borsszem Jankó jóízű karrikatúráiból több is kitelhet. Csalódtunk, a közönségnek az első telt ház után nem tetszett az ujdonság, a második estén ezért volt hát kisebb káz. Pedig színészeinket nem érheti gáncs, mindegyik derekasan igyekezett. Kár hogy a külső hatást ilyen fővárosi életképpel a mi színpadunkon nem lehet ki-

használni. Komjáthy eléggé nem szecnirozhatja, az természetes, midőn elhez itten sem elég helye, sem színpadi trükkje nincs. A zagyva, egymásra halmozott személytömkeleg így aztán még szembetűnőbb. Juczi szobaleány szerepében Komlóssy Emma oly jókedvvel játszott és énekelt, hogy gyönyörűség volt hallgatni. Kraxelhuber Tobiás szerepében Faragó Ödön Mokány Berceiben Komjáthy, Vöröshegyiében Nagy Gyula, Vöröshegyiné Breznay Anna, Sanyaró Vendelben Makray vált ki. Nagy Gyuláné egy bámulatos ügyességgel lejtett szoló táncáért kapott zajos tapsot.

**** A szókimondó asszonyság.** Sardon szenzációs sikerű történeti színműve nálunk sem ujdonság, másutt meg éppen letarolt érdekesség. Nálunk szombaton este mégis vonzott közönséget, mert Komjáthy Hübcher Kajtája és Komjáthy Napoleonja felkeltették mellette az érdeklődést. Komjáthy-né a II. és III. felvonásban igen szép sikerrel játszott, Komjáthy eredeti és szinte csodálatosan hűséges Napoleon maszkja és játékában az a historiai jellegzetesség, ahogyan ezt a Napoleon memoire-okból olvastuk, sokszor gyönyörű momentumokat teremtett a színpadon. Groó Valéria és Tóth Ilonka Eliz és Mária Karolinát a maró guny és a pompába fuló elfogult góg érzelmeivel hűségesen interpretálták. Nagy Gyula Savari-ja, Bartha Lefebre-je és Odry Neipperg-je jó volt. Kár azonban, hogy az egész előadást a vontatottság, a szerepek hiányos tudása nem emelhetette arra a magaslatra, amelyet egyes alakításai után méltán megérdemelhett volna.

**** Komjáthy társulata Homonnán.** Komjáthy színigazgató olyan terv kivételre vállalkozott, aminőbe még hozzá hasonló nagy igazgató Zemplénben nem igen mert belefogni. A sátoraljúj helyi tavaszi idénye befejeztével e hó 17-ikétől kezdődő három estén át társulatával előadást rendez Homonnán. Színre kerülnek: első estén *A zsába*, második *Lili* és harmadik estén a *Pillangókisasszony* és *Becsületso*.

**** Deák Péter Sárospatakon.** Deák Péter a délvidéki színikerület igazgatója néhány nap óta Sárospatakon működik nyári társulatával a közönség élénk pártolása mellett. A közönség kedvencei: Réthy Lina, Tomory Mariska, Kemény Lajos, Szomoró és Györfy. A társulat e hó közepéig marad Sárospatakon, anonnán három hétre Nagymihályba mennek.

**** Komjáthy társulata Máramaros-Szigeten.** Mint a máramarosi lapokból olvassuk, Máramaros-Sziget képviselőtestülete Makó és Komjáthy színigazgatók pályázatai közül egyhangú lelkesedéssel a Komjáthyét fogadta el és neki az őszi idényre a színházat kiadta. Komjáthy, társulatának a sátoraljúj helyi idény után, e hó 16-ikán adja ki a nyári szünetét, ezután pedig augusztus elejétől szeptember végeig Máramaros-Szigeten játszik. A szigeti idény után mutatkozik be a társulat Kassán, hogy első téli szezonját ott megkezdje.

**** Új színházi bérlet.** Komjáthy János színigazgató, miután a 20 előadásra tervezett idény-bérlet e héten lejár újabb 8 előadásra hirdet bérletet. Ezen újabb bérletben színrekerülnek: *A zsába* (Odry jutalomjátéka), A nevezetes kastély vigjáték, *Egyptom gyöngye* operette, *Lili* (Komlóssy Emma jutalomjátéka) Páholy vigjáték, *Pietró Caruso* színmű és *Pillangó kisasszony* énekes színmű, *Betyár Kendője* népszínmű, *Bagdadi hercegnő dráma* (Bucsuelőadás) Az újabb bérlet az eddigi bérlet arányában számítatik. Az idei tavaszi idény tehát június hó 16-ikán végződik.

**** Zaza Pierre Berton és Simon** érdekes színműve Tóth Ilonka jutalomjátékául csütörtökön este kerül színre bérletben nálunk először. Ez lesz az idei szezon első színmű ujdonsága. A fő szerepet természetesen Tóth Ilonka

a jutalmazott, a társulat ambiciózus szendéje kreálja.

Színházi műsor.

Szerdán, június 4-én délután 3 órakor ifjusági előadásul: *Bánk Bán*. Tragédia 5 felvonásban; este 8 órakor, bérletben, ujdonságul először, a Népszínház kitünő műsordarabja: *Napfogyatkozás*. Eredeti operett 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerette: Ifj. Bokor József a „Kis alamuszi” operette szerzője.

Csütörtökön, jun. 5-én, bérletben, Tóth Ilonka jutalomjátékául, ujdonságul először: *Zaza*. Színmű 5 felvonásban. Irta: Pierre Barton és Simon. Fordította: Heltai Jenő. Pénteken, jun. 6-án, bérletben, Vornoy bájos zenéjű operetteje: *Tiszt urak a zár-dában*.

Szombaton, jun. 7-én, bérletben Shakespearé nagyhatású vigjátéka; *A makrancos hölgy*.

Vasárnap, jun. 8-án két előadás; délután 3 és fél órakor, félhelyárral: *Egy görbe nap*. Énekes bohózat 3 felvonásban; este 8 órakor, bérletben, ujdonságul először, a Népszínház nagyszerű műsordarabja: *Terréz kapitány*, operette 3 felvonásban. Zenéjét szerette; Plauquette Robert, a *Ripp van Winkle* „Cornevillei harangok” stb. operettek szerzője.

TANÜGY.

Reflexiók a tanítás és nevelés köréből.*)

Irta: dr. Klein Simon.

A tanítás, mint közérdek. — Vallás- és közoktatásügyi miniszter. — **Modern iskolák.**

Mélyen tisztelt gyülekezet!

A midőn az önök szíves engedelmével a telolvasó asztalhoz léphetek én is, engedjék meg, hogy csekély észrevételeimet, melyeket a megjelölt tárgyról összegyűjtöttem, itt megtehessem. Teszem pedig annál nagyobb örömmel, mivel a szóban forgó fogalmak, eszmék közérdek tárgyat képeznek, már pedig tapasztalatból tudjuk, miszerint volt már rá számos eset, hogy oly eszmék, melyek általános érdekek birtok, bár eleinte kisebb körben képeztek megbeszélés tárgyát, később az egész ország, a közvélemény tette azokat magáéivá a közvéleményhez t. i. *mindenkinek* van köze, csak a szellemi arisztokráciához tartozók. Befolyásolhatja azt a társadalom legkisebb atomja, mert pars pro toto gondolkozunk, érzünk, cselekszünk. Mióta pedig a sajtó, oly nagy hatalomra vergődött, a közvélemény közvetlen és legbiztosabb hőmérője az újság nyomtatott betűje.

Midőn mi e szerény gyülekezetben tanításról, nevelésről beszélünk, nem mulaszthatjuk el az alkalmat, hogy az ország és parlament ama diszéről ne tegyünk említést, melylyel jogosan ruháztatik fel a legfőbb tanító, ki ez idő szerint hazánk iskoláinak ügyét vezeti. Hála az Égnek oly kitünő férfú ül abban a bizonyos bársonyszékben, hogy nemcsak hiva, de ellensége is méltán hajthatja meg előtte az igazi felvilágosodottság magasán lobogó zászlaját. Elődei talán még kitünőbb, hiresebb emberek voltak, mert hisz az irodalom hőseiként is ünnepeztettek, de a *praktikus* tanítási rendszer jelen korszakában Wlassics Gyula a legkimagasfőbb alak. Ő a genialis hadvezér, ki fényes sikerű ostrommal vette be a közvélemény összes bástyáit. Bevette azokat, melyeken az elemi oktatásnak sajnos csak kunyhója nyugszik, de elfoglalta azokat is, melyek a közép- és felsőiskolák auláihoz vezetnek. — Néhány év óta annyira hala dunk, hogy talán már nem is állunk messzire a nyugati államok nevelési systemájától. És mind e haladás oly csekély anyagi áldozatok árán történik, hogy megirigyelhetnének érte a németek, franciák, angolok. Milliákat dobnak ki nálunk ágyukra, melyek aztán lomtárba kerülnek, százazreket, sőt talán milliákat is ilyen meg olyan cifra ruhákra, melyek, ha divatjukat múlják, (tudvalevőleg a militarismusnak is van divatja) legfeljebb korteszászlókra alkalmazhatók, — *de isko-*

* Felolvasatott ez év május 21-én a b. szentesi tanítókör gyűlésén.

lákra, a szellem fejlesztési telepeire az örökké igaz tudomány melegágyaira nincs pénz; a szegény falusi tanítónak elég legyen az a 3-400 pengő, melylyel adósak maradnak a községek, a városi professzornak pedig 8-900 formitocska, mely összeg fejből az úgynevezett repraesentálási Moloch torkába dobálhassa nehezen összekuporgatott fillérjeit.

De tegyük félre most e panaszoikat, a magyarországi tanítókat a tiszta idealizmusnak hódolnak, álljanak tehát felette e mindennapos kicsinységeknek.

Sokszor dicsérték már a parlamentben, de még többször szidták érzékeny bőrüket. Nemrég egyik képviselő így kiáltott fel az ország vez. házában: »A közoktatási költségvetés nem Hamupipóke többé, de bizony, ha nézzük az olykor fényűző iskolai építkezéseket, azt látjuk, hogy talán sokkal több fényes báliurha függ a kisasszony ruhás szekrényében, mint amennyi az ő anyagi viszonyaihoz és itt-ott kifeszett topánkához illik. — A kisasszonyok a karzaton mosolyogtak, hogy a honatya a báli ruhák ellen szónokol, de a papák helyeselték, míg a mamák megrótták: »Látszik, hogy közel van a kerülete a pénzügyminiszteréhez, mert ő is a luxust üldözi.«

Sok obligatus úrnak nem tetszik például, ha egy iskolának túlságosan diszesek a falai, rendezedettek a folyosója, ahol újabb rendelet szerint kifüggesztetnek a történeti, földrajzi, de különösen természetrajzi alkotásokat ábrázoló képek. Midőn még mi koptattuk az ungvári főgimnázium ósdi lépcsőit, soha magunk előtt a Hudson-öböl remek nyulványait nem láttuk aduculos demonstrálva! Az Aetna, Vezuv, Hekla tűzhányok látványról fogalmunk sem volt, most azt mindennap szemlélheti a nebuló. Villanygépünk is olyan volt, hogy ha a professor elektrizálni akart, két nappal előbb fogott hozzá. Ez idő szerint nincs az a 6 osztályú elemi vagy polgári iskola, ahol Edison összes alkotmányait a maguk teljes remekségében ne láthatná a tanuló. Igaz, hogy más részről a haladás követelte paragrafusoknál fogva a gyermek nagyobb szellemi munkát végezni kénytelen, de ha ezt okszerűen beosztják, könnyű a teljes eredmény biztosítása. Kell, hogy az iskola mindenképp előtt teljesen és tökéletesen alkalmazkodjék anyagával ahhoz, amit a zsenge gyermek elméje megbir. De ha még a saját apa is azt követeli, hogy a gyermek 8 órán át tartózkodjék az iskolában, úgy az ilyen apát börtönbüntetésre kell elítélni, mert az gyermekének gyilkosa. Mert amily öröme és kedvtelése van a gyermeknek abban, ha maga is érzi értelmé fejlődését, tudása gazdagodását, ép oly lehangoló, sőt kétségbeejtő rá nézve, ha sokáig kintzák nap-nap után, másodsor pedig, ha a nem neki való magasabb és terhesebb fajtájú tudnivalót schogy sem bírja elméjébe elraktározni, vagy ha nagy fáradsággal meg is cselekszi ezt, csak a gépies szajkózás, biflázás módjával tudja megtanulni leckéjét anélkül, hogy igazán értené és megemészténé, amit tanult.

(Folytatjuk.)

— Zemplénvármegye kir. tanfelügyelősége. Zemplénvármegye nagy falitérképe új kiadásban fog megjelenni Lóvy Adolf könyvkereskedőnél Sátoraljúj helyben. E térképnek ujonnan való átdolgozása most már megszünteti azokat a hiányokat, amelyek miatt a régi kiadás a vármegyei földrajzoktatásnál majdnem használatlan volt. Ez új térkép híven világosan nagy kivitelben egyedeteket úgy, hogy ennek használata nagyban előngja segíteni s biztosítani a földrajzoktatás sikerét s eredményét. — Mert míg eddig egy megfelelő térkép hiányában, a közvetett szemléltetést igénylő földrajzi ismeretek nyújtásánál a tanító a szemléltetést saját készítette rajzára, vagy a gyermekek képzelmeire támaszkodva volt kényte-

